

Dk. Wendy L. Widder, Daniel, Kikao cha 14

Danieli 9:20-27, Ufunuo wa Marejesho

© 2024 Wendy Widder na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Wendy Widder katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Danieli. Hii ni kipindi cha 14, Danieli 9:20-27, Ufunuo wa Marejesho.

Hii ni hotuba yetu ya pili kuhusu Danieli 9. Katika hotuba ya kwanza, tulizingatia hasa sehemu mbili za kwanza, ambazo kwa kweli ndizo sehemu kubwa ya sura hiyo, zikitupeleka hadi mstari wa 19.

Hilo lilikuwa linaweka muktadha wa Danieli, wakati na mahali alipokuwa, na kisha pia kurekodi sala yake ya ajabu ya ungamo na dua. Sala yake inaleta jibu, na ndivyo tunavyokuja katika sehemu hii ya mwisho, mistari ya 20 hadi 27. Tutapata ufunuo wa urejesho katika mistari hii, lakini si urejesho kabisa ambao Danieli alikuwa nao akilini.

Acha nisome sehemu hii kwa ajili yetu, kisha tutazama katika kile kinachoitwa kinamasi kibaya cha usomi wa Agano la Kale. Maandishi si mabaya; ni usomi ambao ni mbaya. Sawa, mstari wa 20.

Nilipokuwa nikisema na kuomba, nikiungama dhambi yangu na dhambi ya watu wangu Israeli, na kutoa ombi langu mbele za Bwana, Mungu wangu, kwa ajili ya mlima mtakatifu wa Mungu wangu, nilipokuwa nikisema katika maombi, yule mtu Gabrieli, niliyemwona katika maono hapo kwanza, alinjia kwa kasi wakati wa dhabihu ya jioni, akanifahamisha, akisema nami, Ee Danieli, nimekuja sasa kukupa ufahamu na ufahamu; mwanzoni mwa maombi yako ya rehema, neno lilitoka, nami nimekuja kukuambia, kwa maana unapendwa sana.

Kwa hiyo, tafakari neno na uelewe maono haya. Wiki sabini zimeamriwa kuhusu watu wako na mji wako mtakatifu ili kukomesha makosa, kukomesha dhambi, na kufanya upatanisho kwa ajili ya uovu, kuleta haki ya milele, kutia muhuri maono na unabii, na kutia mafuta mahali patakatifu sana. Basi, ujue na uelewe ya kuwa tangu kutolewa kwa neno la kutengeneza na kujenga upya Yerusalemu, hata kuja kwake masihi, mkuu, kutakuwa na majuma saba.

Kisha kwa majuma sitini na mawili itajengwa tena kwa viwanja na handaki, lakini katika wakati wa taabu. Na baada ya majuma sitini na mawili, mpakwa mafuta atakatiwa mbali, naye hatakuwa na kitu. Na watu wa mkuu atakayekuja watauharibu mji na patakatifu. Mwisho wake utakuja kwa gharika, na hadi mwisho kutakuwa na vita. Ukiwa umeamriwa. Naye atafanya agano imara na watu wengi kwa juma moja.

Na kwa nusu ya juma , atakomesha dhabihu na sadaka. Na kwenye bawa la machukizo atakuja mtu afanyaye ukiwa, hadi mwisho ulioamriwa utakapomwagwa juu ya mwenye kuharibu."

Sawa, kwa hivyo hii ndiyo jibu la sala ya Danieli. Na inaanza na Gabrieli akija, lakini kuna mwongozo huu mrefu wa Gabrieli akitokea.

Kwa hivyo, anasema, nilipokuwa nikisema na kuomba, nikiungama dhambi zangu na dhambi za watu wangu, na kutoa ombi langu mbele za Bwana Mungu kwa ajili ya mlima mtakatifu wa Mungu wangu, nilipokuwa nikisema na kuomba, yule mtu Gabrieli akaja. Kwa hivyo, anaitangulizia nini, pamoja na kurudia yote yale aliyosema, muhtasari wa yale aliyosema? Nadhani sehemu ya hoja ni kutukumbusha mada kuu za sala ya Danieli. Kwa hivyo, Danieli amekuwa akiomba, akikiri, na akimsihi Mungu.

Kwa ajili ya nini? Kwa ajili ya kilima kitakatifu cha Yerusalemu, kilima kitakatifu cha Mungu, kwa ajili ya kilima kitakatifu. Kwa hivyo, Gabrieli anakuja, na hutokea wakati Danieli anaomba, jambo ambalo linatuonyesha kwamba hili linaweza kuwa jibu, jibu la maombi ya Danieli. Na Gabrieli mwenyewe atasema hivyo.

Na kisha anatupa muda. Hili hutokea, loo, anatambua kwamba Gabrieli ndiye yule ambaye alikuwa amemwona katika ono hapo kwanza, au aliyemwona katika ono la awali. Na Gabrieli alitajwa mahususi katika ono la sura ya 8.

Baadhi ya watu wanafikiri anaweza kuwa anarejelea sura ya 7, ambapo Gabrieli hajatajwa jina, lakini ni jambo la kujadiliwa. Lakini anabainisha kwamba Gabrieli anakuja wakati wa dhabihu ya jioni. Hii ni marejeleo ya dhabihu ya pili, dhabihu ya jioni ambayo ingetolewa kila siku hekaluni.

Kwa hivyo marejeleo hayo ya dhabihu hii ya jioni yanatuunganisha tena na sura ya 8. Yanaunganisha ufunuo huu na maono ambayo Danieli aliona, maono ya jioni na asubuhi katika Danieli 8. Yote mawili yanahusisha unajisi au kuondolewa kwa dhabihu ya kila siku, unajisi wa hekalu. Pia yanakumbusha lengo la andiko hili na hasa maono haya manne ya jiji la Yahweh, Yerusalemu, mlima mtakatifu, hekalu, na patakatifu. Kwa hivyo hapo ndipo tulipo, lakini pia tuko katika muktadha wa sura kubwa.

Kwa hivyo, kumbuka, bado tuko katika mwaka huu wa kwanza wa Dario. Tuko karibu na kurejeshwa kwa nchi. Kwa hivyo, Gabrieli anatokea, na anaelezea kwa nini yuko huko.

Anasema niko hapa kukufundisha uelewa. Hivyo ndivyo alivyofanya pia katika sura ya 8. Alikuwa ameambiwa aeleze maono hayo.

Kwa hivyo, anakuja kuelezea jambo fulani, lakini tunaweza kusema, kuna nini cha kuelezea? Danieli alikuwa akiomba tu. Hakuwa akiomba uelewa. Hakuwa akiomba maelezo ya chochote.

Alikuwa akimwomba Mungu awarejeshe. Kwa hivyo, bado haijulikani ni nini Gabrieli ataelezea. Anasema, mwanzoni mwa dua yako, ambayo inaweza kumaanisha mwanzo wa sala yake, au inaweza kumaanisha mwanzo wa sehemu hiyo ya pili.

Anasema dua. Neno likatoka, nami, hata mimi, nikaja. Sina uhakika kama ESV ilikuwa na msisitizo huo, lakini upo hapo katika Kiebrania.

Nimekuja kujibu ombi lako. Hilo linavutia, sivyo? Danieli anaomba, na malaika anatokea. Na Gabrieli anatokea.

Lo! Hili lazima liwe muhimu, sivyo? Sio tu kwamba ujumbe lazima uwe muhimu, bali pia Danieli ni muhimu. Hasa, Danieli anathaminiwa.

Hivyo ndivyo Gabrieli asemavyo. Kwa hiyo, Danieli anaomba, na malaika anakuja kumpa ufahamu. Na Gabrieli anamhimiza.

Anasema tafakari neno na uelewe maono. Danieli alikuwa amefikiria tu maneno ya Yeremia, au maneno ya Bwana, kupitia nabii Yeremia. Na sasa Gabrieli anasema, tafakari nitakachosema na uelewe nitakachokuambia.

Sasa tunafikia mistari minne ya mwisho, mistari ya 24 hadi 27. Hizi kwa kawaida huitwa majuma 70 ya Danieli. Tutaelezea hilo baada ya dakika moja.

Na kuna masuala mengi katika mistari hii. Na ukishafikiri umetatua suala moja, linafungua kama mengine manne. Hakuna njia tunaweza kuyashughulikia masuala haya yote kwa undani.

Kwa hivyo, tutajaribu kufanyia kazi nyingi tuwezavyo, zile ninazoziona kuwa muhimu zaidi katika kuzitafsiri. Lakini kile ambacho sitaki kufanya ni kupoteza mtazamo wa picha nzima. Tabia tunapofikia hili ni kwamba unapotea tu katika fujo la tafsiri na njia za kupata umuhimu ndani yake.

Na tunasahau picha kubwa. Kwa hivyo, tukumbuke kwamba Danieli amekuwa akikiri na kumwomba Mungu arejeshe, na Gabrieli amekuja na jibu kwa hilo. Kwa hivyo, kuna marejesho fulani, labda, mbele ambayo ataelezea.

Angalia tu kitu haraka sana. Je, tuna sumaku? Ndiyo, tuna sumaku. Sawa, vizuri.

Nilisahau kuangalia hilo. Sawa, kwa hivyo anaanza kwa kusema, na majuma 70 yameamriwa kwa watu wako na mji wako mtakatifu. Kwa hivyo kabla hatujafikia

sehemu ya majuma, Danieli alikuwa akitafakari miaka 70, sivyo? miaka 70 ambayo Yeremia alikuwa ametabiri.

Gabrieli anakuja kujibu tafakari hii kuhusu miaka 70, na atatafsiri upya unabii wa Yeremia. Atatafsiri upya ili asirejeele miaka 70 tu bali majuma 70 ya miaka. Sasa, hampingi Yeremia.

Anafichua maana iliyofichwa, ambayo ndiyo tunayoipata mara nyingi katika fasihi ya apokalipsi. Wiki 70 za miaka. Kwa hivyo, tunauliza, hii hapa toleo letu la kwanza, ili tu kuweka mambo yakiwa na rangi zaidi katika kinamasi kibaya.

Hapa kuna toleo la kwanza. Wiki ni nini? Wiki ni nini? Wasomi wengi wanaelewa wiki hizi kumaanisha wiki za miaka. Kwa hivyo, wiki 70 zitakuwa sawa na mara 70 ya miaka 7, ambayo ni miaka 490.

Kuna makubaliano ya jumla kuhusu hilo. Angalau, hili linatoka wapi mahali pengine katika Agano la Kale. Kwa hivyo, katika Mambo ya Walawi 25, tuna maagizo yaliyotolewa katika Sheria ya Musa kwa watu wa Israeli, maagizo kuhusu mwaka wa Sabato, na maagizo kuhusu mwaka wa Yubile.

Kwa hivyo, jinsi mambo yalivyopaswa kufanya kazi katika Israeli walipokuwa wakiishi katika nchi hiyo ni kwamba wangeweza kuilima ardhi hiyo kwa miaka 7, lakini mwisho wa miaka 7 walipaswa kuipa ardhi hiyo Sabato. Ilipaswa kupumzika kama Sabato kwa Bwana, inasema katika Mambo ya Walawi. Kwa hivyo kila baada ya miaka 7 ardhi hupata Sabato.

Lakini basi, kila baada ya miaka saba ya Sabato, majuma 70 au majuma saba ya miaka, walipaswa kusherehekea mwaka wa Yubilei. Kwa hivyo kwanza, tuna ardhi inayopata Sabato kila baada ya miaka saba. Huo ni mwaka wa Sabato.

Ardhi inapata mapumziko. Lakini basi walipaswa kuhesabu 7 kati ya hizi. Na kisha kulikuwa na mwaka wa Yubilei.

Kwa hivyo, makundi 7 ya miaka ya Sabato yatakuwa miaka 49. Na kisha mwaka huo wa 50 ni mwaka wa Yubilei. Kilichotokea katika mwaka wa Yubilei ni kwamba madeni yoyote yalipaswa kusamehewa, na ardhi ya mababu ambayo ilihitaji kuuzwa ili kulipa madeni ilibidi irudishwe.

Kwa hivyo, ilikuwa ni kusawazisha ardhi tena. Ardhi ya kijamii na kiuchumi ilisawazishwa. Watumwa waliachiliwa huru na ardhi ikarudishwa kwa wamiliki wake wa asili.

Kwa hivyo hiyo iko katika Mambo ya Walawi 25. Hapo ndipo tunapopata wazo hili la wiki ya miaka. Katika sura inayofuata, Mambo ya Walawi 26, tunapata vikumbusho

vya kile kilichotokea ikiwa watu wangetii agano na kile kilichotokea ikiwa wangetii agano.

Na kama wangeasi agano, kungekuwa na adhabu mara 7 kwa ajili ya dhambi zao. Kwa hivyo, nambari 7 na majuma ya miaka, yote yanazunguka katika wazo hili la Mambo ya Walawi linalohusishwa na Sabato na Yubile. Kwa hivyo, Sabato ni kila baada ya miaka 7.

Hii ni kila baada ya wiki 7 kwa mwaka. Sawa, je, hilo ni wazi kabisa? Tofauti waliyonayo wasomi ni kama au kwa kiwango gani wachukue wiki za miaka kihalisi. Kwa hivyo, tukizungumzia wiki halisi za miaka, tuna miaka 490.

Kwa hivyo, je, tunapaswa kufanya hesabu inayolingana na miaka 490? Baadhi ya watu wanasema ndiyo. Ni tafsiri halisi. Wengine wanasema hapana.

Ina umri wa miaka 490, lakini hiyo pia ni ishara. Sio lazima iwe nambari kamili, kama duara. Au unaweza kusema ni ishara kabisa au kimsingi ni ishara.

Na ni ishara inayotegemea usuli huu, usuli huu wa Yubile haswa. Kwa hivyo hiyo ndiyo suala la kwanza, jibu la kwanza. Tunashughulikaje na wiki za miaka? Je, ni halisi? Je, ni ishara? Ninaegemea upande wa ishara.

Nitaonyesha tu mkono wangu. Hii ni kwa sababu hii ni fasihi ya apokalipsi, na ishara ziko kila mahali. Pili, nambari 7 na 70 ni za ishara na muhimu sana katika Agano la Kale na Mashariki ya Karibu ya Kale.

Zinatumika kwa ajili ya utimilifu, kuonyesha ukamilifu. Katika fasihi nyingine za apokalipsi kutoka kipindi cha Hekalu la Pili, wiki hutumika kupanga historia. Hazikusudiwi kuwa hesabu halisi ya miaka.

Ni njia tu ya kupanga historia kwa njia ya kimfumo. Kwa hivyo, katika kitabu cha Kwanza cha Henoko, kuna vizazi 70 tangu gharika, kuanzia wakati wa gharika na Nuhu hadi mwisho wa wakati. Andiko kutoka Qumran linazungumzia kuhusu wiki 70 za kupanga kipindi hicho hicho cha wakati.

Na inaendelea na kuendelea. Kuna mifano ya hili kwingineko. Na kwa sababu ya historia ya Yubile na miaka ya Sabato na mwisho wa uhamisho, ambao uko katika historia hapa, hakika napendelea mtazamo wa mfano zaidi.

Basi, bado kuna swali, ingawa. Ishara hiyo ni halisi kiasi gani? Kwa hivyo, nitazungumzia zaidi kuhusu hili baada ya dakika moja. Lakini unaishia kuwa na nambari tatu za kushughulikia.

Una 7, una 62, na kisha una wiki ya mwisho ambayo imegawanywa kwa nusu. Kwa hivyo, ikiwa unaichukulia kwa njia ya mfano, je, wiki 62 zinapaswa kuwa ndefu zaidi au kupita kwa muda si muhimu kabisa? Kwa hivyo hiyo ni tofauti nyingine utakayopata kwa wasomi ambao wana mtazamo wa mfano. Sawa, kwa hivyo Gabrieli anasema wiki 70 zimeamriwa kwa watu wako.

Mwisho wa uhamisho unatabiriwa na Yeremia. Yeremia alikuwa amesema miaka 70. Gabrieli anasema kwamba miaka 70 ilikuwa mwanzo tu wa miaka 70 zaidi.

Hii ni wiki 70 za miaka. Sawa, basi nini kitatokea? Kusudi la wiki hizi 70 ni nini? Gabrieli anatoa makusudi sita. Anasema kumaliza uasi.

Kuna neno hilo la uasi tena ambalo tuliliona mara tatu katika sura ya 8. Kumaliza uasi, kukomesha dhambi, kufanya upatanisho kwa ajili ya uovu, kuleta haki ya milele, kutia muhuri maono na unabii, na kutia mafuta mahali patakatifu sana. Kwa hivyo Gabrieli anatoa makusudi sita, na makusudi haya yamewekwa mwanzoni kabisa mwa unabii. Kwa hivyo, kabla hajasema chochote kuhusu kitakachotokea, anasema, matokeo yatakuwa nini? Huu ni mwisho wa majuma 70.

Zitakapokamilika, hivi ndivyo itakavyokuwa imetokea. Mengi ya mambo haya, kulingana na mtazamo wako wa ni kwa kiasi gani majuma 70 yametimia, tutafika hapo. Lakini mengi ya mambo haya yanaweza kufanana zaidi au kidogo na matukio yaliyotokea wakati wa mateso ya karne ya pili chini ya Antiochus Epifane, lakini yanafanya zaidi ya hayo.

Wengi wao, ingawa wanaweza kuwa na mawasiliano ya awali, wanaonekana kuupita umuhimu wake. Kuna kitu zaidi kinachoendelea hapa kuliko utimilifu wa kihistoria katika karne ya pili. Inaonekana kuna matarajio ya mwisho wa dunia, ambayo nadhani tuliyaona pia katika baadhi ya maono ya awali.

Kwa hivyo makusudi hayo matatu ya kwanza, kumaliza uasi, kukomesha dhambi, kulipia uovu, yote matatu yanashughulika na dhambi. Uasi unaoishia, inaweza kuwa, kutokana na maana ya neno hili uasi na kile kinachorejelewa katika Sura ya 8, inaweza kuwa inazungumzia kuhusu unajisi huu wa hekalu. Makosa yote ambayo Antiochus wa Nne alifanya, yataisha.

Makosa yake yataisha. Kukomesha dhambi, kufidia uovu. Hilo linaweza pia kumhusisha Antiochus, lakini kwa kuzingatia ukweli kwamba ufunuo huu ni jibu la sala ya Danieli, fikiria kile ambacho Danieli amekuwa akifanya.

Amekuwa akikiri dhambi za kila aina ya watu wake. Kwa hivyo, inaonekana kama hii labda ni marejeleo ya angalau dhambi za Wayahudi. Labda inajumuisha Antiochus, lakini kuna mengi zaidi yanayoendelea hapa kuliko marejeleo hayo ya kihistoria tu. Hayo ndiyo makusudi matatu ya kwanza.

Madhumuni matatu ya pili yana asili chanya zaidi. Kwa hivyo, kuleta haki ya milele. Hili lingeweza kutimizwa kwa kiasi fulani katika urejesho huu, na kufanya hekalu liwe sawa.

Kwa hivyo, kuleta, lakini hiyo si ya milele, sivyo? Kwa hivyo tuna utimilifu huu wa awali, na hekalu linafanywa kuwa sahihi tena, lakini bado hakuna uadilifu wa milele. Ili kufunga maono na faida. Katika Mashariki ya Karibu ya kale, hati mara nyingi hufungwa kwa ajili ya kuhifadhi na kuthibitisha uhalisia wake.

Na kisha upako huu wa patakatifu pa patakatifu. Tena, hiyo inaweza kuwa marejeleo ya hekalu lililorejeshwa. Kwa hivyo, patakatifu pa patakatifu palirejeshwa.

Hakika kuna mkazo kuhusu Israeli, Yerusalemu, na hekalu. Collins anasema pengine kuna mengi zaidi yanayoendelea hapa. Anasema hili linaonekana kuwa utimilifu hapo, lakini hili pia linaonekana kuwa angalau wazo la mwisho wa dunia, ambalo analiita.

Sijui kama anaona utimilifu wa siku zijazo, lakini anafikiri kwamba angalau ni kuweka mbele uhai huu bora unaotarajiwa. Joyce Baldwin, ambaye sijamtaja hapo awali, amefanya, sijui kama hili limefanywa upya au la, haya ni maoni ya Tyndale kuhusu Agano la Kale. Daniel, ni wazi.

Ni fupi na tamu lakini nzuri sana. Kwa hivyo, hapotezi wino mwingi akizungumzia masuala ambayo wachambuzi wengine wamezungumzia. Anafikia lengo moja kwa moja.

Anaziangalia hizi, na anafikiri kwamba zina utimilifu wa awali, lakini pia kuna uwezekano zinazungumzia utimilifu wa makusudi ya Mungu kwa historia. Kwa hivyo, marejeleo ya kihistoria, ndiyo. Utimilifu wa sehemu hapa.

Lakini kuna mengi zaidi yanayoendelea hapa. Hili ni la ulimwengu, tunaweza kusema. Ni la kieskatolojia.

Ni kubwa kuliko karne ya pili tu. Kwa maneno ya Lucas, Antiochus huyu ni kielelezo hafifu cha maovu mabaya zaidi yajayo, uovu mkubwa zaidi unakuja. Sawa, kwa hivyo huo ndio mwisho wa makusudi sita.

Hiyo ilikuwa sehemu rahisi pia. Mstari wa 25, jua na uelewe hili. Na kisha kinachofuata maneno ya Gabrieli ni unabii halisi.

Na anaigawanya katika vipindi vitatu vya wakati. Kila kipindi cha wakati kinahusishwa na tukio au mtu anayezunguka neno mashach au kutia mafuta, mpakwa mafuta, au

mahali pa kupakwa mafuta. Kwa hivyo, vipindi vitatu vya wakati, na kila kimoja kinahusishwa na neno kutia mafuta.

Kwa hivyo, vipindi vitatu vya wakati ni majuma saba, majuma 62, na kisha wiki ya mwisho, ambayo ina katikati, kwa hivyo ina nusu. Kwa hivyo, jua na uelewe hili. Na kisha anasema, tangu kutolewa kwa neno la kutengeneza na kujenga upya Yerusalemu hadi mpakwa mafuta, mtawala, atakapokuja, saba saba, au majuma saba.

Kwa hivyo, majuma saba, na nini kitatokea? Tuna ujio wa mpakwa mafuta. Sawa? Kwa majuma 62, au majuma 62, itajengwa upya kwa mitaa na handaki, lakini katika nyakati za shida. Baada ya majuma 62, mpakwa mafuta atakatiliwa mbali na kukosa chochote.

Watu wa mtawala atakayekuja watauharibu mji na patakatifu. Kwa hivyo hapa tuna mpakwa mafuta aliyekatiliwa mbali. Mwisho utakuja kama mafuriko.

Vita vitaendelea hadi mwisho, na uharibifu umeamriwa. Atathibitisha agano na wengi kwa ajili ya saba moja. Katikati ya saba, atakomesha dhabihu na sadaka.

Hekaluni, ataweka chukizo la uharibifu hadi mwisho ulioamriwa utakapomwagwa juu yake. Kwa hivyo, wiki hii ya mwisho inazungumzia kuhusu ukiwa huu, agano hili, dhabihu na sadaka, chukizo. Lakini mwishoni mwa hayo yote, majuma 70 yanatimia, sivyo? Kwa hivyo, utimilifu wa majuma 70 unaturudisha nyuma mahali ambapo Gabrieli alianza na makusudi hayo.

Na moja ya madhumuni ya majuma 70 ilikuwa nini? La mwisho lilikuwa ni kutia mafuta, kihalisi, mahali patakatifu sana au patakatifu pa patakatifu. Kwa hivyo ingawa halifuati mstari wa 27, huu ndio mwisho wa majuma 70. Kwa hivyo, mwisho wa majuma 70 utaonyeshwa na kutiwa mafuta huku kwa mahali patakatifu.

Sasa, nimepita tu masuala mengi yenye utata. Kama unayafahamu majuma 70, huenda yanakusumbua sana. Kwa hivyo acha nijaribu kujieleza.

Kwa hivyo, suala la kwanza lilikuwa, wiki ni nini? Toleo la pili, Gabrieli anasema, ni kutoka kwa neno moja ili kujenga upya na kurejesha Yerusalemu. Neno ni nini? Neno gani lililotoka? Huu ni mwanzo wa majuma 70, kwa hivyo ni muhimu kidogo, sivyo? Neno gani lililotoka? Wasomi hutofautiana sana katika uelewa wao wa neno hili. Wakati mwingine, toleo la Biblia unayosoma litaakisi upendeleo wa mtafsiri.

Kwa hivyo, ESV inasema, neno. Neno hutoka. Hilo ni neno la Kiebrania, dabar.

NASB inatumia neno amri. NRSV inatumia neno amri. Na mojawapo ya hayo inaweza kuakisi neno tofauti la Kiebrania.

Lakini ninapopitia chaguzi hizo, unaweza kubaini tafsiri ya mtafsiri ni ipi. Kwa hivyo, kuna chaguzi kuu tatu, au mawazo makuu matatu, kuhusu neno hili linaweza kuwa nini. La kwanza, na lile ambalo mimi hulitegemea kwa kawaida.

Ingawa, kwa kweli, kila ninapoisoma, mimi husema, ah, hii, yote mawili yanaweza kufanya kazi. Hivi ndivyo wiki 70 zinavyokwenda. Kwa hivyo, chaguo la kwanza ni kwamba neno hili lililotoka linarejelea moja ya maneno au unabii ambao Yeremia alitoa.

Neno, dabar, mara nyingi hurejelea neno la kinabii. Na karibu halitumiki kamwe kurejelea amri, kama amri ya kifalme. Hilo, labda tungetarajia kupata neno nukta.

Neno, neno, neno, linapatikana katika Danieli 9 mara kadhaa. Linaanza katika mstari wa 2, ambapo anatafakari neno la Bwana kwa Yeremia. Na kisha katika mstari wa 12, tuna neno lililonenwa dhidi ya Israeli na Mungu.

Na kisha, katika mstari wa 23, Gabrieli anazungumzia neno lililotoka. Na hilo ndilo analokuja kujibu. Kwa hivyo matukio yote ya dabar, neno, katika Danieli, kabla ya mstari huu, yanazungumzia maneno ya Yahweh.

Kwa hivyo, ina mantiki kusema tu, sawa, basi hii pia inarejelea neno la Yahweh. Hasa, neno alilompa nabii Yeremia. Kwa hivyo, huu ni mtazamo mmoja.

Ukichukua mtazamo huo, basi labda ungesema tunarejelea unabii huo wa miaka 70 ya uhamisho au tunarejelea unabii wa urejesho ujao. Hizo zote zinapatikana katika Yeremia. Sawa, kwa hivyo hiyo ndiyo chaguo lako la kwanza.

Nitazibadilisha kidogo. Chaguo la kwanza ni kwamba ni unabii wa Yeremia. Chaguo la pili ni kwamba linaonyesha amri ya mfalme wa Uajemi.

Amri ya Kiajemi. Naam, ukiwa na mtazamo huo, una chaguzi nne za amri tunayozungumzia. Unaweza kurejelea amri ya Koreshi katika 539, neno lililotoka.

Neno hilo lilikuwa linahusiana haswa na ujenzi upya wa hekalu, si Yerusalemu. Lakini yanahusiana, kwa hivyo una nafasi kidogo ya fudge hapo. Kwa sababu unabii unasema, neno la kurejesho na kujenga upya Yerusalemu.

Kwa hivyo kitaalamu, neno la Koreshi lilikuwa kujenga upya hekalu. Lingeweza kuwa amri ya Dario I mwaka wa 521. Hii imeandikwa katika Ezra 6, ambayo kwa kweli ni kutolewa tena kwa amri ya 539 ambayo Koreshi alikuwa ameitoa.

Au ingeweza kuwa moja ya amri mbili zilizotolewa na Artashasta katika miaka ya 400 KK. Kwa hivyo katika mwaka wa 458, alitoa amri iliyomruhusu Ezra na kundi kurudi chini ya Ezra. Na Ezra angewateua maafisa juu ya watu wa Yuda.

Hilo liko katika Ezra 7. Katika mwaka wa 445, Artashasta alitoa amri. Hii imeandikwa katika Nehemia 2. Na alimruhusu Nehemia kurudi na kujenga upya kuta. Kwa hivyo, hakuna hata moja kati ya hizo, ikiwa watu wanataka kuwa wa kiufundi, hakuna hata moja kati ya hizo inayorejelea ukarabati na ujenzi upya wa Yerusalemu, mji.

Lakini sidhani kama hilo ni jambo kubwa sana, binafsi. Hilo ndilo chaguo lako la pili. Chaguo la tatu kwa neno lililotolewa ni kwamba ni neno lile lile kama lilivyo katika mstari wa 23.

Kwa hivyo, ni neno la Gabrieli. Ni neno la Gabrieli katika mstari wa 23. Ufunuo huo ulitolewa na Gabrieli.

Kwa hivyo, anachosema sasa hivi. Collins anachukua mtazamo huu na anasema kwamba muktadha unaupendelea. Kwa kuwa hilo ndilo neno lililorejelewa hivi punde, linaonekana kufaa anachozungumzia hapa.

Msomi wa kiinjalisti, mmoja mzee, ufafanuzi wa Young, anachukua mtazamo huu; anafanya msimamo wa pande mbili na mwingine ambao unaweza kuvutia. Anasema, ndiyo, marejeleo ya neno hilo ni yale yale katika mistari ya 23 na 25. Kwa hivyo linarejelea neno la Gabrieli.

Lakini pia ni marejeleo ya 539. Kwa sababu anasema, neno la Mungu linapotoka, Mungu anapozungumza, hakuna anayeona au kusikia hilo. Lakini katika historia hutekeleza tukio lisiloonekana.

Kwa hivyo, una neno la Mungu, lakini linaonekana waziwazi katika kurasa za historia. Kwa hivyo, katika kisa cha Danieli 9.25, anasema kwamba neno la Mungu lilionekana wazi katika historia wakati wa mwaka wa kwanza wa Koreshi. Kwa hivyo, kwa namna fulani lina maana zote mbili na wazo moja.

Kwa hivyo hizo ndizo chaguo zako tatu za neno hilo. Suala jingine ambalo nililiacha mara moja katika kusoma kwangu sehemu ya kwanza ni kwamba kuna kutokubaliana, kutokubaliana kidogo, kuhusu cha kufanya na 7 na 62. Kwa hivyo, tuna nambari mbili.

Tuna 7 na tuna 62. Na kuna njia mbili ambazo wakalimani na tafsiri husoma nambari hizi. Ya kwanza ni jinsi ambavyo sikuzisoma.

Na hiyo ni kuzisoma kama kitengo kimoja. Kwa hivyo, si wiki saba, kisha tukio, na wiki 62, na tukio. Hizi zinaenda pamoja, wiki 7 na 62, kisha matukio.

Acha nikuambie hilo linatoka wapi. Kwa hivyo, lingesomeka hivi. Na hivi ndivyo NIV ilivyo.

Ni kile ambacho New American Standard inacho. Pia kipo katika King James, na nina uhakika kipo katika tafsiri nyingine nyingi pia. Kwa hivyo badala ya miaka 7 na miaka 62, ni 7 pamoja na 62, ambayo ni 69.

Kwa hivyo, wangesoma, Tangu wakati neno litakapotolewa la kutengeneza na kujenga upya Yerusalemu, hadi mpakwa mafuta, mtawala, atakapokuja, kutakuwa na saba saba na saba 62. Kipindi. Itajengwa upya, ikiwa na mitaa na handaki, lakini katika nyakati za shida.

Jinsi ambavyo ESV na New Revised Standard, na mimi, hivi ndivyo ninavyoisoma, ni kuisoma kama vitengo viwili tofauti. Kwa hivyo, tangu neno lilipotoka hadi kuja kwa mpakwa mafuta, mkuu, kutakuwa na majuma 7. Kipindi.

Kisha, kwa wiki 62, itajengwa tena, ikiwa na miraba na handaki, n.k. Sasa, unasema, zinawezaje kuwa tofauti? Kipindi kiko wapi? Naam, hilo ndilo swali. Kwa hivyo, kwa Kiebrania, hakuna uakifishaji, lakini kuna mfumo wa lafudhi unaowasaidia wasomaji kuvunja vifungu vya maneno.

Na gundua kutokana na jinsi maandishi yamekuwa yakisomwa kijadi ambapo vifungu vya maneno huvunjika. Na kuna mgawanyiko mkubwa katika lafudhi za Kiebrania kati ya 7 na 62. Kwa hivyo, usomaji unaovivunja ni mwaminifu kwa lafudhi za Kiebrania.

Sawa? Hivi ndivyo lafudhi za Kiebrania zinavyotamkwa, baada ya majuma 7, mpakwa mafuta anakuja. Wiki 62, mpakwa mafuta hukatwa. Swali ni, je, lafudhi hizi za Kiebrania, zinaonyesha jinsi maandishi yalivyosomwa tangu wakati yalipoandikwa, au, kwa sababu yaliongezwa baadaye sana, na hiyo ni kweli, ziliongezwa baadaye sana, je, zinaakisi maandishi wa Kiyahudi, wakijaribu kupinga kile ambacho kingekuwa tafsiri ya Kimasihi.

Sawa? Kwa hivyo, mkizisoma pamoja, acha nifafanue kwamba labda hilo halikuleta maana yoyote. Mkizisoma pamoja, ni wiki 69. Na katika mpangilio wako wa matukio, basi, watiwa-mafuta wako ni sawa.

Huna mpakwa mafuta anayekuja baada ya wiki 7, na mpakwa mafuta anayekuja baada ya wiki 62. Una, acha nisome mwisho wako, ili tu nisiseme vibaya. Una, tangu wakati neno linapotoka, hadi mpakwa mafuta atakapokuja, kutakuwa na saba saba na saba 62.

Itajengwa upya kwa wiki 62. Kwa hivyo, hizi mbili zinaendana, una mpakwa mafuta mmoja, marejeleo moja kwa wapakwa mafuta wawili tofauti katika maandishi. Natumai sikuchanganyikii kabisa.

Na kwa hivyo swali ni kama waandishi wa Kiyahudi ambao hawakutaka hii iwakilishe Masihi, Yesu, kama walirekebisha ili watu waweze kuisoma kando. Ukiwasoma kando, unapata watiwa mafuta wawili tofauti, na kwa wafasiri wengi, hakuna hata mmoja ambaye ni Yesu. Tutafika kwa watiwa mafuta baada ya dakika moja.

Kwa hivyo, hili ni suala kubwa. Unaweza kuona lina mengi yanayohusika nalo. Kwa hivyo, swali ni kama kusoma lafudhi kama asili, au kama nyongeza za baadaye, kujaribu kushawishi au kubadilisha tafsiri ya Kimasihi.

Kwa kweli nadhani mojawapo ya hizo mbili inawezekana. Zote zina hoja nzuri. Napendelea vipindi tofauti.

Lakini kwa kweli pia nadhani, kwa sababu napenda kula keki yangu na kuila pia, nadhani kwamba utata huo unaweza kuwa wa makusudi, na labda hata muhimu. Tukishikilia, na mimi nikishikilia, kwamba Biblia imeandikwa na waandishi wa kibinadamu, lakini iliongozwa na Mungu na Roho Mtakatifu, nadhani kunaweza kuwa na utata wa makusudi hapa. Nitakufanya usubiri hilo.

Kama sitaishiwa na muda. Sawa, kwa hivyo, toleo la kwanza, wiki. Toleo la pili: neno ni lipi?

Toleo la tatu: unafanya nini na saba na 62? Toleo linalofuata ni nani waliotiwa mafuta. Kwa hivyo, tuna wawili waliotiwa mafuta. Nafasi yangu inaisha.

Tuna watiwa mafuta wawili. Kwanza kabisa, si, kwa Kiebrania, si watiwa mafuta. Ni watiwa mafuta.

Kuna matoleo na tafsiri kadhaa zinazotumia herufi kubwa ya mtiwa mafuta, ambayo ni uamuzi wa mtafsiri wa tafsiri. Au labda uamuzi wa mchapishaji wa tafsiri. Kwa kutumia herufi kubwa ya mtiwa mafuta, unasema kwamba ni Yesu.

Unatambua kwamba huyu ni mtu aliyetiwa mafuta. Andiko linasema mtu aliyetiwa mafuta. Wote wawili hawana kikomo.

Mpakwa mafuta. King James, NIV, NASB zote zinaakisi mpakwa mafuta. Mtazamo wako kuhusu wapakwa mafuta hawa unategemea mtazamo wako wa nini cha kufanya na wale saba na wale 62.

Kwa hivyo, ukiwasoma pamoja kwa jumla ya wiki 69, basi watu wengi wataona mhusika mmoja aliyetiwa mafuta, naye ni Yesu. Hilo si kweli kwa ujumla, lakini kwa

ujumla huo ndio mpangilio. Kwa hivyo, ukiwasoma pamoja, una mmoja aliyetiwa mafuta, naye ni Yesu.

Yeye ndiye atakayekuja baada ya majuma 69, na pia ndiye atakayekatiliwa mbali. Rejea ya kifo chake. Ukiyasoma kando, majuma saba kisha mpakwa mafuta, na kisha majuma 62 na mpakwa mafuta atakatiliwa mbali; basi mpakwa mafuta wako wa kwanza ni mtu anayehusishwa na kurudi kutoka uhamishoni.

Kwa hivyo, baada ya majuma saba, sawa, hiyo ni miaka 49, saba mara saba, 49, 50. Inaweza kuwa ama Koreshi, ambaye kwa kweli anaitwa mpakwa mafuta, au mpakwa mafuta wake katika Isaya. Au inaweza kuwa Zerubabeli, ambaye alikuwa mmoja wa waliorudi.

Anaitwa mwana wa mafuta katika Zekaria. Au inaweza kuwa Yoshua, kuhani mkuu, ambaye pia anaitwa mwana wa mafuta. Wote watatu wanahusishwa kwa njia fulani na kurudi kutoka uhamishoni.

Wa pili, mpakwa mafuta aliyekatiliwa mbali, kwa kawaida hueleweka kuwa kuhani mkuu wa Kiyahudi aliyeuawa mwaka wa 171 KK, kabla tu ya mambo kwenda vibaya sana. Onias III ndiye kuhani mkuu wa mwisho halali wa Zaddiki huko Yerusalemu. Kwa hivyo huo kwa kawaida ndio utambulisho wa mpakwa mafuta wa pili, yule aliyekatiliwa mbali.

Nataka kusimama hapa na kusema, muhimu zaidi, kuhusu nambari hizi, hata kama unazitafsiri vipi, usikose ishara ya Sabato na Yubile. Tuna saba saba. Saba saba katika Danieli 9 huenda ni dokezo la maagizo kuhusu Yubile katika Mambo ya Walawi 25, ambapo zilipaswa kuhesabu Sabato saba.

Katika sheria ya Agano la Kale, hiyo ni mara saba mara saba au miaka 49. Huyo ndiye, ninayemnukuu hapa, huyu ni John Collins, hiyo ilikuwa kipindi cha juu zaidi ambacho ardhi ingeweza kutengwa kutoka kwa warithi wake wa mababu au kwamba mtu angeweza kuwekwa katika utumwa wa dhamana. Na kisha ilibidi waachiliwe huru.

Kwa hivyo, fikiria hilo kwa kuzingatia mahali alipo Danieli na kile Gabrieli anamwambia. Kipindi cha juu zaidi ambacho nchi inaweza kutengwa na warithi wake wa mababu. Hilo linasikika kama mwisho wa uhamisho kwangu.

Israeli imehamishwa kutoka nchi ya mababu zake. Mwandishi wa historia anazungumzia miaka ya uhamisho, ambayo ilikuwa miaka 70 ili nchi iweze kuwa na Sabato ambazo watu walizinyang'anya. Kwa hivyo, inaunganisha waziwazi.

Kwa hivyo, nadhani wazo hili linafaa katika Danieli 9 kwa sababu Danieli amekuwa akitafakari miaka ya uhamisho na kutengwa kwa watu kutoka nchi ya ahadi. Kwa hivyo nadhani kwamba ishara hii katika msingi wa Danieli 9 inanifanya nitarajie

kwamba huyu mpakwa mafuta wa kwanza, yule anayekuja baada ya majuma saba, nadhani tunapaswa kutarajia kwamba huyo atahusishwa na mwisho wa uhamisho. Ana jukumu muhimu katika kurejeshwa kwa Israeli katika nchi hiyo.

Je, umuhimu wa wiki 62 ni upi? Sidhani kama una umuhimu wowote. Ni wakati wa kujaza kati ya kile ambacho ni muhimu sana katika unabii huu. Hili ni muhimu.

Hiyo ni nambari muhimu ya mfano inayohusishwa na kurudi na kurejeshwa kutoka uhamishoni. Na wiki hii iliyopita, wiki ya 70, bila shaka, ni muhimu. Nadhani ina mistari miwili mizima iliyojikita katika hilo.

62 ni kijazio ili tuweze kufikia utimilifu wa mwisho, 70. Hizi saba 62 ni nyakati za dhiki. Kwa hivyo ingawa nchi imerejeshwa, sio urejesho mtukufu ambao manabii walikuwa wamesema.

Kuja kwa haki ya milele hakukutokea kwa kuja kwa mpakwa mafuta wa kwanza. Watu waliorejeshwa bado walikuwa wakiishi chini ya utawala wa wafalme wa Mataifa. Bado walikuwa majimbo ya kibaraka.

Wakati wa enzi ya Ugiriki, Wayahudi wanajikuta kati ya mapambano ya madaraka ya Waseleucids waliokuwa wakipigana na Waptoemia. Hawana mfalme wao wenyewe. Kwa hivyo, mtu mwenye mamlaka zaidi Yerusalemu, mamlaka ya ndani zaidi, ni kuhani mkuu wa Kiyahudi.

Lakini anapaswa kuwajibika kwa mfalme yeyote au himaya yoyote inayotawala. Kisha mwishoni mwa majuma haya 62 ya mwisho, kuhani mkuu wa mwisho halali anauawa. Majuma 62 yanaisha, na juma la 70 linaanza.

Sawa. Sijui nimekuwa nikizungumza kwa muda gani. Wiki ya 70 ina mfululizo mzima wa matukio ndani yake.

Hatutapitia maelezo yake. Ninajua ni muhimu sana kwa tafsiri za watu kuhusu jinsi hii inavyofanya kazi kwa wakati. Nitasema kwamba sarufi na sintaksia ni vigumu sana na wachambuzi tofauti hupanga vifungu na sentensi tofauti.

Ni vigumu sana. Mji mtakatifu na mahali patakatifu vitaharibiwa. Mwisho utakuja kwa gharika.

Kutakuwa na agano lililofanywa. Kutakuwa na ukiukwaji wa agano hilo na kukomeshwa kwa mila za hekalu na chukizo la uharibifu hekaluni. Na hatimaye, uharibifu wa mharibifu.

Tunaweza kujaza maelezo ya kihistoria ya kile kilichotokea hasa wakati wa miaka ya Antiochus wa Nne. Aliharibu ibada hekaluni. Aliweka aina fulani ya chukizo.

Sina uhakika kabisa ilikuwa ni nini. Huenda ilikuwa sanamu ya Kigiriki. Sanamu ya mungu wa Kigiriki.

Aliwaagiza makuhani watoe sadaka ya nguruwe madhabahuni. Ni wiki ya ukatili. Wakati wa ukatili.

Na inaharibu hekalu kwa ufanisi. Sasa , hekalu bado limesimama wakati amekwisha. Lakini limetiwa unajisi, limetiwa unajisi.

Haiwezi kutumika. Imeharibiwa kwa ufanisi. Na hapo ndipo mwisho wake.

Ni mwisho huu wa ghafla. Hata hivyo, kwa kweli sio mwisho wa majuma 70. Mwisho wa majuma 70 tuliambiwa mwanzoni kabisa.

Haki hiyo ya milele itakayokuja. Mwishoni mwa siku, nadhani matukio yaliyoelezwa katika majuma 70 ni ya mfano na hayaeleweki vya kutosha kutumika mara kwa mara wakati wa mifumo kama hiyo ya dhambi, mateso, na udikteta katika historia. Kwa hivyo, hayo ndiyo masuala.

Kile ambacho sijafanya ni kuzipanga katika mitazamo tofauti. Nadhani nitashikilia na kurudi kwenye hilo. Kwa sababu nataka angalau kumaliza sehemu hii ya majadiliano nikipitia picha nzima.

Kwa hivyo, kumbuka nilisema Yubilei. Mwaka wa Yubilei uko nyuma ya wiki hizi 70. Ya nne, au samahani, wiki saba mara saba hadi mwaka wa Yubilei.

Nadhani licha ya magumu yote ya majuma 70, moja ya mada kuu ni kwamba Mungu anadhibiti historia, na hatimaye atatimiza ahadi zake. Kwa hivyo, kuhusu sita, samahani, saba. Saba na 62 na watiwa mafuta.

Na jinsi unavyotaka kusoma namba hizo. Kumbuka nilisema nadhani mnaweza kuzitetea mkizisoma pamoja. Mnaweza kuzitetea mkizisoma kando.

Ni vigumu kutoa hoja thabiti, kwa maoni yangu. Ukisoma pamoja, mpakwa mafuta ni Yesu. Kama yupo, ni Yesu.

Ukiyasoma kando, watiwa-mafuta wanahusiana, angalau, na ule wa pili unaohusiana na mateso haya ya Antiokia. Nadhani yote mawili yanawezekana. Na pia nadhani yote mawili yanaweza kuwa yanawezekana.

Sasa, napendelea kuzitenganisha. Lakini nadhani utata huo unaweza kuwa sehemu ya ujumbe. Uvuvio wa roho, kuwaongoza waandishi wa kibinadamu, labda wakiwa

chini ya udhibiti wa Mungu, vyote vinawezekana na vinaweza kueleweka kwa sababu vyote viwili ni sehemu ya unabii.

Namaanisha nini? Maono ya awali ya Danieli yalihusu karne ya 2 KK, lakini yalizidi. Namaanisha, tuna majeshi ya mbinguni yakivutwa chini. Kulikuwa na lugha fulani ya kieskatolojia ndani yake.

Walienda mbali zaidi, wakitabiri kwa namna fulani kazi ya Yesu. Kwa nini? Kwa sababu kila kitu katika Agano la Kale kinahusiana kwa njia fulani na mwisho wake, Yesu. Na hatukuzungumzia mambo hayo mahususi, lakini maono hayo ya awali yanaenda mbali zaidi.

Wanatabiri kwa namna fulani mpango wa Mungu utakaokuja. Majuma 70 pia yanatabiri matukio haya yaliyotokea wakati wa Antiochus, lakini yanaenda mbali zaidi ya kumhusisha Yesu. Nadhani dokezo moja hapa, na kama nilivyosema, hili ni dokezo tu, kwa hivyo sitaki kusimama sana kwenye hili, ni matumizi ya neno Masihi au Mashiach, neno hili la upako.

Sio neno la kificho katika Agano la Kale kwa Yesu. Unataka kuwa mwangalifu unapomwona Masihi na kufikiria, hilo linamaanisha Yesu. Linatumika kwa kila aina ya watu waliopakwa mafuta.

Lakini hii ndiyo matumizi pekee ya neno hilo katika Kitabu cha Danieli, na hutokea mara tatu tofauti katika unabii huu mfupi. Kwa hivyo, angalau, hilo linapaswa kutufanya tuache. Labda kuna mengi zaidi yanayoendelea.

Na ukweli kwamba mmoja wa watiwa mafuta hawa amekatiliwa mbali. Kuna mengi zaidi yanayoendelea hapa. Pia nafikiria kuhusu matumizi ya namba hizi za mfano katika muundo wa majuma 70, saba na 70, na majuma ya miaka.

Nadhani hilo linakusudia kuturudisha kwenye Mambo ya Walawi, kwenye mawazo haya ya mwaka wa Sabato na Yubilei. Na matukio hayo katika Mambo ya Walawi, mambo hayo yaliyoandikwa katika sheria, yalikuwa vivuli vya kazi ya Yesu itakayokuja. Yana utimilifu katika Yesu.

Yesu mwenyewe anaweka wazi hilo anapojitambulisha katika Luka 4. Anazindua ujio wa ufalme katika Luka 4, na ananukuu, au anasoma, kwa kweli, katika sinagogi, anasoma ahadi ya Isaya 61 kwamba kungekuwa na mtu aliyetiwa mafuta na Mungu, aliyewezeshwa na Roho, ambaye angeleta habari njema kwa maskini, kutangaza uhuru kwa mateka, n.k., n.k. Anatangaza utimilifu wa Yubile, na yeye ndiye. Yesu ndiye Yubile.

Kwa hivyo, majuma 70 yanaonyesha mwisho wa uhamisho wa miaka 70, na yanaonyesha kwamba uhamisho huo wa miaka 70 ni kivuli tu cha uhamisho mkubwa

zaidi, uhamisho mkubwa zaidi ujao, ambao ungeisha siku moja, na utimilifu, ule wa kuumaliza, kuutimiza, ungekuwa ule mpakwa mafuta. Aliyepakwa mafuta mwishoni mwa uhamisho wa Babeli, iwe ni Koreshi au Yoshua au Zerubabeli, utume wao ulikuwa wa muda, na hata ulikuwa wa sehemu. Mwisho wa uhamisho ulioletwa na Yesu, mwisho wa uhamisho wa dhambi, ni wa kudumu, ingawa bado haujakamilika.

Mpakwa mafuta alikatiliwa mbali. Kama ni Onias III, huyo ndiye mrejeleo wa kwanza wa kihistoria, mrejeleo wa kihistoria wa moja kwa moja. Onias III alikuwa kuhani.

Alikuwa akifanya kazi za dhabihu kwa niaba ya watu, akileta dhambi zao mbele za Mungu, lakini alikuwa na wajibu unaoendelea. Watu walimtegemea kuhani mkuu na kuhani kufanya kazi zao. Yesu, kama mpakwa mafuta aliyekatiliwa mbali, anashughulikia hilo mara moja na kwa wote.

Kwa hivyo, nadhani sehemu ya hoja ya majuma 70 kwa waumini wa Agano Jipya ni kwamba Yesu ndiye Yubilei. Yubilei saba ya Sheria ya Musa, miaka 49, ina utimilifu mara kumi katika miaka 490. Huo ndio utimilifu wake.

Na utimilifu huo unakuja katika kifo cha Yesu, ufufuo, kupaa kwake, na kurudi kwake kwa mwisho, ambayo ndiyo siku tunayoingojea. Nadhani tutaongeza hotuba moja zaidi hapa ambapo tutazungumzia maoni ya majuma 70.

Huyu ni Dkt. Wendy Widder katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Danieli. Hii ni kipindi cha 14, Danieli 9:20-27, Ufunuo wa Marejesho.